

18308 AKA, Pinar. La fondation de la poésie moderne
turque et l'obscurité. *Synergies Turquie*, 7 (2014)
pp. 25-37. "How Yahya Kemal's and Ahmet
Haşim's poetry have become modern by using the
notion of 'obscurity'." Abstract(s): Turkish & English.

Ahmet Haşim

010954

30 Nisan 2018

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

çıplak ayaklarla basan, entarili, pejmürde kıyafelli, sarayın ihtişamını şaşkın şaşkın seyreden, söyleyeceklerini aralarından bir çocuğu teslim etmiş, ürkek bir insan topluğu. Ve tahtta, azarlamaya hazır, yahut öyle zannettikleri bir hâkim-i mutlak: Halife Hişam (Bana bu tabloyu "Viva Zapata" filminde, General Porfirio Diaz'ın sarayında, Emiliano Zapata ve köylüler sahnesi düşündürmüştür.)

Bu ürkekler gurubu içinde, Dirvas'ın konuşması, birbirine bağlı üç plânda gelişir:

- 1- Sefaletin tasviri
2. Bilmediğimiz kadere mukabil bildirdiğimiz iktidarın gücü.
3. Halifeliğin ihtişam ve zenginliğinin hesabı.

Fakat Hişam'ı asıl şaşırta, hayran bırakan ve "mes'ûlü hemen olunsun is'af" diyerek gereğini yerine getirmeye zorlayan şey, Dirvas'ın 3. plânda söylediğini işaret ettiğimiz yirmi mısradır. Ve işte, eğer varsa, samimi bir marksistin neden burjuva Fikret'e değil de Akif'e eğilmesini gerektiren pek çok sebep arasında en mühimi bu yirmi mısra içindedir.

Orhan OKAY
 "Edebiyat ve Sanat Yazıları"
 İstanbul - 1990, s. 189-200.
 DN: 13061

SADUK TATINLAR DİKTAG
 KONRA GELEN DÖKÜMÜN

25 KASIM 1993

AHMET HAŞİM'İN ŞİİRLERİNİN SEMBOLİZM AÇISINDAN YORUMU

Bütün araştırma saharlarında olduğu gibi edebiyatta da objektif olmak esastır. Ancak bahsimizin konusunu şiirin, bhusus Ahmed Hâşim'in şiirinin teşkil etmesi bizi bu objektiflikten nisbî fakat zaruri olarak uzaklaştırabilir. Çünkü şiir gibi, hele sembolist şiir gibi çok müccerret ve münakaşa götürür bir konuda mutlak bir objektivizm beklemek hatalı olur kanaatindeyim. Bunda, dâimâ, araştırıcının sübjektif kanaatlarının payını nazar-ı itibara almak gerekecektir. Bu yüzden yazımızın adını, Ahmed Hâşim'in şiirlerinin sembolizm açısından *tahlili* yerine *yorumu* koymayı tercih ettik.

Ahmet Hâşim, edebiyatımızın, hemen tek sembolist şairi olarak şöhret bulmuştur. Gerçekten sembolist bir şair miydi? Sağlığında ve ölümünden sonra bu, çok münakaşa edilmiştir. Hâşim'e sembolist diyenlerin birçoğu sembolizmi alegori ile karıştırdıkları gibi, onun sembolist olmadığını ileri sürenler de özlük tarifleriyle almış olmalıdırlar. Herhâlde Hâşim'de çok okuduğu ve sevdiği Fransız sembolistleriyle beraber başka tesirler de vardır. Bir cümleyle, edebiyatımızda bir Ahmed Hâşim sembolizmi vardır. Ancak bu, Hâşim'in kendine göre, kendi temâyülleri istikametinde yorumlanmış bir sembolizmdir.

Bu yazımızda Ahmed Hâşim'in sembolizmini üç ayrı kaynaktan arayacağız:

1. Şairin ferdi hayat ve şahsiyetinden gelen unsurlar.
2. Türk şiir geleneği.
3. Fransız sembolistleri.

Bir sanatkâr için ilk ve en mühim kaynak muhakkak ki kendi şahsiyeti ve bu şahsiyetini yapan biyolojik ve psikolojik şartlardır. Hakikatte şu veya bu sanat akımını benimsemesi de, onu şahsiyetine uygun bulduğu içindir. İnsan, sevgili imajı içinde kendisini aramış ve bulmuştur, derler. Ahmed Hâşim'in sembolizmi seçişi de onu kendi şahsiyetine uygun bulmasındandır.

1887'de Bağdad'da doğan ve on iki yaşına kadar orada kalan Hâşim'in üzerinde çocukluk hâtura ve intibâları, hayatı boyunca derin izler bırakmıştır. Hâşim burada, haşin ve sert bir babayla, hassas, hastalıklı bir anne arasında ve daha çok bu annenin sevgi ve şefkat kanatları altında büyür. Sekiz yaşında iken bu aziz varlığı kaybeden çocuk için hayat bundan sonra hep ızdırabla ve bedbahtlıkla geçecektir. Daha Galatasaray'da talebe iken yazmağa başladığı, 1908'de parça parça neşredilen *Şiir-i Kamer*'lerde derin bir anne sevgisi ve hâturası görülür. Ama asıl dikkate şayan olanı bunların dışındaki birçok

Ahmet Haşim Sembolist mi Empresyonist mi?

Kemal ÖZMEN*

“Şiirin alanı sınırsızdır. Görülen dünyanın altında nesnelere çok nesnelere içindeki gizli varlığı çözebilecek ve gözle bütün parlaklığıyla görünen düşünsel bir dünya var”

Victor Hugo

“Duygudan daha ötede bir şeyi yakalamak gerek; duyu, kalpten de öte bir şeyi: ruhu.”

Jules Laforgue

Sorunlar, Sorular ve Karşı Çıkmalar...

Ahmet Haşim'in şiiri üstüne yapılan değerlendirmelerde kimi eleştirmenler sözbirliği etmişcesine bir yargının altını çizerek: Ahmet Haşim “empresyonist” (izlenimci) bir şairdir; gerekçe olarak ileri sürdükleri ve birkaç cümleyi geçmeyen saptamalarında, “empresyonizm”i genelde doğru tanımlamakla birlikte eksik - kimi zaman yanlış - bilgilenme yüzünden bu tarzın ya da stilin Ahmet Haşim'deki kullanımı konusunda aynı şablondan çıkmış izlenimi veren sözleri yineleyip durmakta bir sakınca görmezler:

“Sembolist şiirin esâs unsuru olan sembol Haşim'in şiirlerinde yoktur (...) Haşim'in şiirine en uygun anlayış tarzının empresyonizm (izlemcilik) olduğu kabul edilebilir. Gerçekten şiirlerinde, dış âleme aid gözlemlerin iç âlemde yarattığı izlenimleri aks ettirmesi bu anlayış tarzının çok açık delilidir. ‘Göl Saatleri’nin küçük ve manzûm “Mukaddime’si de empresyonizmin özlü bir ifadesinden başka bir şey değildir” (Kenan Akyüz, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1/1860-1923*).¹

* Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.
Kenan Akyüz, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1 (1860-1923)*, Mas Matbaacılık, s. 148.

Tren

Çelikten bir kasırğa
Saplandı yalçm dağa
Göğsünü yumrukladı.

Ufku yırtan sesile
Kısılmaz nefesile
Dört bucağı yokladı.

✽

"Hasret" erir dizinde
Kaybolmıyan izinde
"Vuslat" ın şekli vardır.

Yolların uzunluğu
Trenin dik soluğu
Acı bir inkisardır.

Suzi Can

21 NİSAN 1933

MİLLÎ KÜTÜPHANE VE ARŞİVLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
SÖZLÜK VE İZLENLERİ

Yeni Türk Mecmuaı, c. I / no: 10, Temmuz 1933
s. 843-880. 0.311

Ahmet Haşime Ait Hatıralar

ABDÜLHAK ŞINASI HİSAR'IN ESERLERİ :

Antoloji

«Aşk İmiş her ne var âlemd!» (mevcudu kalmamıştır)

HİKÂYE ve ROMAN

Ali Nizami Beyin alafrangalığı ve seyhliği (Hilmi Kitabevi)

Çamlıca'daki Eniştemiz. (2. baskı, Varlık Yayınları)

Fahim Bey ve Biz. (Üçüncü baskı, Hilmi Kitabevi)

BOĞAZİÇİ

Boğaziçi Medeniyeti (mevcudu kalmamıştır)

Boğaziçi Mehtapları (İkinci baskı, Hilmi Kitabevi)

Boğaziçi Yalıları (mevcudu kalmamıştır)

GEÇMİŞ ZAMAN

Geçmiş Zaman Köşkleri (Varlık Yayınları)

Geçmiş Zaman Fıkraları (Hilmi Kitabevi)

Geçmiş Zaman Edipleri (Hilmi Kitabevi, yakında neşrolunacak)

BİYOGRAFİ

İstanbul ve Pierre Loti (İstanbul Enstitüsü yayınları)

Ahmet Haşim, Şiiri ve Hayatı (Hilmi Kitabevi)

Yahya Kemal'e Vedâ (Hilmi Kitabevi)

Ahmed Haşim

Diyarbakır'da
R. Korkmaz

ABDÜLHAK ŞINASI HİSAR

HADEP YAYINLARI
SONRA GELEN DOKUMAS

23 TEMMUZ 1993

AHMET HAŞİM Şiiri ve Hayatı

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Demirbaş No:	17971
Tasnif No:	928 AHM.

HİLMİ KİTABEVİ

İstanbul, Ankara Caddesi

1 9 6 3

010954

AHMED HÂŞİM

-
- 1 AHMET ABDÜLHADİOĞLU, Ahmed el-Hâşimi'nin el-Kavaidu'l-Esâsiyye li Lugati'l-Arabiyye adlı eserin metod açısından incelenmesi, Dicle Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2006

 - 2 İBRAHİM DEMİRCİ, Muhteva ve şekil hususiyetleriyle Ahmet Hâşim'in nesir dünyası, Selçuk Üniversitesi, Doktora, 2007

 - 3 İKUKO SUZUKİ, Ahmet Haşim'in şiirlerinde Japon haiku estetiğinin tesirleri, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2011

 - 4 SAKİNE KORKMAZ, Ahmet Haşim şiiri üzerine tartışmalar, İstanbul Kültür Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010

Ahmed H. H. H.
010354

2547 PERK ER, Derya. Das Deutschlandbild in Ahmet Haşims "Frankfurter Reisebericht". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Çoğrafya Fakültesi Dergisi*, 52 i (2012) pp.255-263. *Frankfurt Seyahatnamesi* 1933.

20 Eylül 2014

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

20 Eylül 2014

Ahmed Haşim
2543
010954

MIGNON, Laurent. Ahmet Haşim and the Christmas controversy. *Turkish Area Studies Review: Bulletin of the Turkish Area Study Group*, 18 (2011) pp.46-48.

TÜRK KLASİKLERİ : 9

Kapagıç, elaldı
R. Kurkulu.

Ahmet Haşim

VARLIK YAYINLANMIŞTIR
SONRA SELEN DOKÜMAN

23 TEMMUZ 1993

HAYATI
SANATI
ESERLERİ

Hazırlayan:

YAŞAR NABI

İkinci Basılış

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No. :	8688
Tasvir No. :	928 AHİM

VARLIK YAYINEVİ

Ankara caddesi, İstanbul

1957

BİRİNCİ BASKI: EYLÜL 1991

Ahmet Haşım

*Diğer kitapları için
2. Kısım*

Hazırlayanlar:
İnci Enginün, Zeynep Kerman

BÜTÜN ESERLERİ
II

Bize Göre / İkdâm'daki diğer yazıları

Ahmed Haşım

**ŞABBE TAYINLANDIKTAN
SONRA SELEN DÖKÜMÜK**

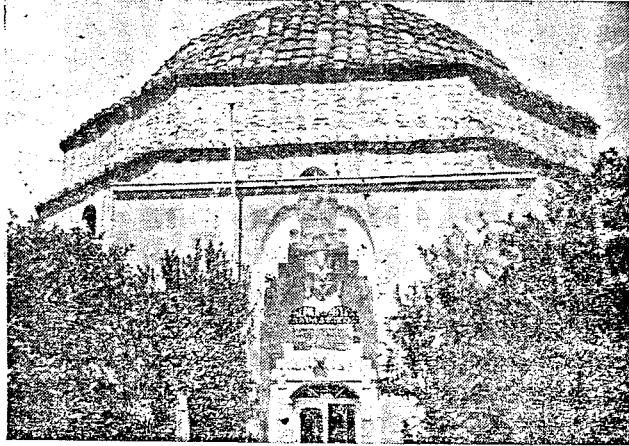
23 TEMMUZ 1993

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Denetim No	17319
Tasvir No	T 810 AHM.B

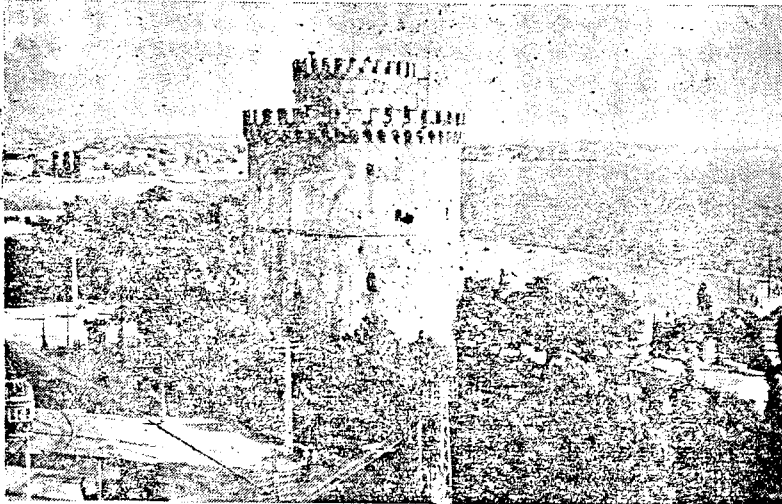
Bütün eserleri II, Emek Matbaacılık tesislerinde hazırlanmıştır.

ISBN: 975-7462-06-3
975-7462-03-9

DERGÂH YAYINLARI
Peykhane Cad. G.Cami Sok. 57/1
Çemberlitaş-İstanbul
516 12 62 - 516 00 47

Res. 19 — Selânik, Sultan Murad hamamı

Res 20 — Selânik, Beyazkule

AHMED HAŞİM'İN KAYNAKLARI HAKKINDA BİR DENEME¹

Nihad M. Çetin

Her gerçek san'atkâr, yeni bir âlemin sözcüsü ve her gerçek san'at eseri, yeni bir âleme açılan penceredir. Fakat her san'atkâr, ifade vasıtası'nı, işe başladığı gün, kendi dışında, hazır bulur. Bunda değişiklik yapmak çok zor ve pek tedericidir. Bir şâir, en orijinal duygu ve düşüncelerini terennüm etmek isterken bile, elindeki vasıta, terkipleri, tâbirleri, teşbih ve mecazları ile hazırlanmış şekiller, ifade tarzları, işlenmiş bir dildir. O, bunlardan bir kısmını değiştirir, işler, geliştirir, yeni şekiller bulmak için çırpınır. Bu, evvelkilerin ve muâsırların baskısı, ifade vasıtası dil olan san'atkârlarda ve bu arada şâirlerde diğerlerinden daha kuvvetlidir.

Duyuş ve düşünüş tarzlarındaki yakınlık şâirleri birbirine yaklaştırırken, her devirde, pek girift ve muhtelif âmillerle teşekkül eden bir san'at anlayışı ve ifade tarzı, bunlarla birlikte ve bunlara bağlı olarak ısrarla işlenen temler öyle bir manzume vücuda getirirler ki, âdetâ san'atkârlar, kendi mahreklerini bu muhtelif te'sirlere, cazibelere göre çizmek zorunda kahrılar. Bununla, onların tamamıyla kendi ihtiyarları dışında eser verdiklerini söylemek istemiyoruz. Şu veya bu şekilde eser vermelerinde, mazî ve hâlden müteşekkil geniş muhitin yanında, ruh ve uzviyyetin muhassalası olan mizâcın, yaratış kaabiliyetinin san'atkârların kudreti nisbetinde hissedar olduğu pek bedîhidir. Büyük san'atkârlar, bahsedilen mahrek üzerinde, yeni bir hareket, yeni bir ışık, yeni bir renk veren, etrafındakilere hâkim olabilenlerdir.

Bu makalede, bir san'atkârın muhitinden aldıkları, yâni, san'atin kaynaklarından bir kısmı, gösterilmek istenilmiştir. Bunun bir denemeden ileri gitmediğini, hiçbir zaman bahis mevzûu san'atkârın

¹ Bu makale, müellifin 1947'de yazdığı, aynı adlı travayından bâzı tâdilatla kısaltılmıştır. 1947'den sonra neşredilen, mevzu ile alakalı, tarihli, tarihsiz eser ve makalelerden istifâde edilenler notlarda zikredilmiştir.

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

Türk Dil ve Edebiyatı Dergisi, C.22, 1974-1976 İstanbul

2. 191-203

MADDE YAYINLANMIŞTIR
SONRA GELEN DOKÜMAN

19 SUBAT 1993

AHMED HAŞİM'İN ŞİİRLERİNİN SEMBOİZM AÇISINDAN YORUMU *

Orhan Okay

Bütün araştırma sahalarında olduğu gibi edebiyatta da objektif olmak esastır. Ancak dersimizin konusunu şiirin, bhusus Ahmed Hâşim'in şiirinin teşkil etmesi bizi bu objektiflikten nisbî fakat zaruri olarak uzaklaştırabilir. Çünkü şiir gibi, hele sembolist şiir gibi çok mücerret ve münakaşa götürür bir konuda mutlak bir objektivizm beklemek hatalı olur kanaatindeyim. Bunda, dâimâ, araştırmacının sübjektif kanaatlarının payını nazar-ı itibara almak gerekecektir. Bu yüzden dersimizin adını, Ahmed Hâşim'in şiirlerinin sembolizm açısından *tahlili* yerine *yorumu* koymayı tercih ettik.

Ahmed Hâşim, edebiyatımızın, hemen tek sembolist şairi olarak şöhet bulmuştur. Gerçekten sembolist bir şair miydi ? Sağlığında ve ölümünden sonra bu, çok münakaşa edilmiştir. Hâşim'e sembolist diyenlerin birçoğu sembolizmi alegori ile karıştırdıkları gibi, onun sembolist olmadığını ileri sürenler de sembolizmi çok mutlak tarifleriyle almış olmalıydılar. Herhâlde Hâşim'de çok okuduğu ve sevdiği Fransız sembolistleriyle beraber başka tesirler de vardır. Bir cümleyle, edebiyatımızda bir Ahmed Hâşim sembolizmi vardır. Ancak bu, Hâşim'in kendine göre, kendi temâyülleri istikametinde yorumlanmış bir sembolizmdir.

Bu dersimizde Ahmed Hâşim'in sembolizmini üç ayrı kaynaktan arayacağız :

1. Şairin ferdi hayat ve şahsiyetinden gelen unsurlar.
2. Türk şiir geleneği.
3. Fransız sembolistleri.

Bir sanatkâr için ilk ve en mühim kaynak muhakkak ki kendi şahsiyeti ve bu şahsiyetini yapan biyolojik ve psikolojik şartlardır. Hakikatte şu veya bu sanat

* 19. 11. 1974 tarihinde Edebiyat Fakültesi'nde verilen doçentlik deneme dersi.

Not: Kitab Prof.Dr. Nihat M. Çetin
özel koleksiyonundadır.

NASİ HİSAR'IN ESERLERİ :

Antoloji
var âlemde!» (mevcudu kalma-

ÂYE ve ROMAN
lafrangalığı ve şeyhliği (Hilmi
miz. (2. baskı, Varlık Yayınları)
(Üçüncü baskı, Hilmi Kitabevi)

BOĞAZIÇI
(mevcudu kalmamıştır)
(İkinci baskı, Hilmi Kitabevi)
mevcudu kalmamıştır)

GEÇMİŞ ZAMAN
leri (Varlık Yayınları)

Geçmiş Zaman Fıkraları (Hilmi Kitabevi)
Geçmiş Zaman Edipleri (Hilmi Kitabevi, yakında
neşrolunacak)

BİYOGRAFI

İstanbul ve Pierre Loti (İstanbul Enstitüsü yayımları)
Ahmet Haşim, Şiiri ve Hayatı (Hilmi Kitabevi)
Yahya Kemal'e Vedâ (Hilmi Kitabevi)

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR

1888 - 1963

(3 sayfa)

MADE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

AHMET HAŞİM Şiiri ve Hayatı

HİLMİ KİTABEVİ

İstanbul, Ankara Caddesi

1 9 6 3

Abdülhak Şinasi Hisar

Abdülhak
Şinasi Hisar
vefat etti

Büyük bir üzüntü ile öğrendi-
mize göre, Türk edebiyatının e-
seçkin yazarlarından Abdülhak Ş-
nasi Hisar, dün geçirdiği bir bey-
kanaması sonucunda hayata gö-
rünü yummuştur.

— Arkası Sa. 7, Sü. 6 sa —

Not: Kitap Prof.Dr. Nihat M. Çetin
özel koleksiyonundadır.

MADDE YAYIQLANDIKTAN
SONRA GELEN DÖKÜMAN

AHMET HAŞİM

Hayatı ve Seçme Şiirleri

Hazırlayan:

Şerif HULÛSİ

İSTANBUL
REMZİ KİTABEVİ
93, Ankara Caddesi, 93

KAYNAKLAR

- Avcı Haydar, "Ankara/Kalecik-Hançılı Köyü ve Çevresinde Ağıt Geleneği", *Türk Folkloru- Belleten 1986'*, Türk Folkloru Yay., İstanbul, 1986.
- Başgöz, Prof. Dr. İlhan, *İzahlı Türk Halk Ed. Ant.*, İstanbul 1968.
- Başgöz, Prof. Dr. İlhan, "Ağıtlar Üzerine", *Folklor Yazıları*, s. 24, Adam Yay., İstanbul, 1986.
- Berker, Çetin, "Adana Avasar Ağıtlarından Örnekler", *Türk Halk Kültüründen Derlemeler*, 1995; Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1996.
- Boratav, Prof. Dr. P. Naili, *Folklor ve Edebiyat II*, Adam Yay., İstanbul 1982.
- Elçin, Prof. Dr. Şükrü, *Türkiye Türkçesinde Ağıtlar*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1990.
- Ercilasun, A.B. vd., *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1991.
- Ergin, Prof. Dr. Muharrem, *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1994.
- Esen, Prof. Dr. *Anadolu Ağıtları*, Türkiye İş Bankası Yay., Ankara, 1991.
- Folklor ve Ed. Dergisi*, Sayı 4, Eylül-1995.
- Gulgamış Destanı*, (Çev.: M. Ramazanoğlu), Cumhuriyet Dünya Klâsikleri, İstanbul, 1998.
- Görkem, İsmail, "Çukurova Ağıtlarında Muhtevanın Şekillenmesi", *Tuncer Gülensoy Armağanı*, Bizim Gençlik Yay., Kayseri, 1995.
- Homeros, *Ilyada*, (Çev.: A. Erhat, A. Kadir), Sander Yay., İstanbul, 1975.
- İsen, Doç. Dr. Mustafa, *Acıyı Bal Eylemek, Türk Edebiyatında Mersiye*, Akçağ Yay., Ankara, 1983.
- Kemal, Yaşar, *Ağıtlar*, Adam Yay., İstanbul, 1996.
- Köprülü, Prof. Dr. M. Fuat, *Edebiyat Araştırmaları I*, Ötüken Yay., İstanbul, 1989.
- Lord, A.B., *The Singer of Tales*, New York, 1968, (Aktaran İ. Görkem, "Çukurova Ağıtlarında Muhtevanın Şekillenmesi", *Tuncer Gülensoy Armağanı*, s. 221, Bizim Gençlik Yay., Kayseri, 1995).
- Radloff, W. *Manas Destanı*, (Çev.: E.G. Naskali), Türksoy Yay., Ankara, 1995.
- Özdemir, Ahmet Z., *Öyküleriyle Ağıtlar*, Kültür Bakanlığı Yay., İstanbul, 1994.
- Özdemir, F.-Apaydın, M., "Türk Halk Şiirinde Anlatım Teknikleri", *Folklori/Edebiyat Dergisi*, Sayı 4, Eylül 1995.
- Özelli, Cahit, *Bektâşi Gülleri*, Özgür Yay., İstanbul, 1985.
- Tekin, Prof. Dr. Talat, *XI. Yüzyıl Türk Şiiri*, TDK Yay., Ankara, 1980.

ŞİİRİMİZDE AHMET HÂŞİM ETKİLERİ

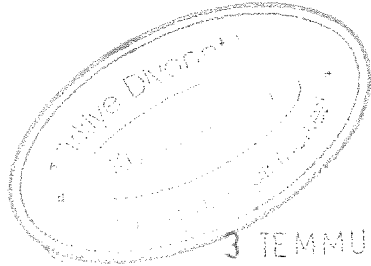
Yard. Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN*

Her şâir yetişme devresinde eskilerden etkilenir; kendini bulduktan ve gücünü kabul ettirdikten sonra da yeni nesli etkiler. Bâzıları da, getirdikleri yeniliklerle çığır açıcılık ya da kuruculuk yaparlar. Modern Türk şiirinin kurucularının başında Yahyâ Kemâl ile Ahmet Hâşim gelir⁽¹⁾. Nevzat Yalçın, bu iki şâirimiz için "zaman denen amansız rüzgârın yıkamayacağı birer colossus" (dev adam)⁽²⁾ tâbirini kullanır. "Bu iki şâir, şiirin yeniden hamâsete ve hikâyeye dö-küldüğü günlerde, sanki başka bir dünyâda yaşıyorlarmış gibi, şiirlerine gündelik konuları sokmazlar. Şiirin özel bir çaba isteyen, özenli ve ebedî dünyâsını kurmaya çalışırlar. Onların bu tavrında şiire duydukları saygının savunması olan bir çeşit kahramanlık vardır"⁽³⁾. İkisi de toplumun günlük derleriyle ilgilenmeyip fildişi kulelerine çekilerek daha derin ve kalıcı bir mesele olan "saf şiir" in peşine düştüler; şiirlerini de aruzla yazdılar⁽⁴⁾.

Âlim Kahraman ise, bunların arasına Mehmet Âkif'i de katar. Ona göre, "Türk şiirinin mevcut varlığını temsil etmeye hak kazanmış üç isim görülecektir." Bunlardan Yahya Kemâl ile Ahmet Hâşim aşağı yukarı aynı yılda doğmuşlardır. Mehmet Âkif ise onlardan on iki yaş büyüktür. Fakat, eserlerinin ortaya çıkışının aynı yıllara rastlaması, bunları nesildeş yapmaktadır. "Bu bakımdan bu üç ismi modern Türk şiirinin ilk mayalanmış safhası olarak görmek yerinde olacaktır"⁽⁵⁾. Onları Hâşim'den aldığı bir tâbirle "bakır dağ zirveleri"ne benzeterek "birer nirengî noktası gibi" nitelemesini kullanan Nevzat Yalçın'a göre, "Ahmet Hâşim'in nesli, gerek şiirde, gerekse nesirde unutulmayacak bir "büyükler nesli"dir"⁽⁶⁾.

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ordu Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

- (1) İnci Enginün, "Cumhuriyet Döneminde Türk Şiiri", *Türk Dili*, S. 481-482 (Ocak-Şubat 1992) s. 571.
- (2) Nevzat Yalçın, "Hâşim'den 50 Yıl Sonra", *Millî Kültür*, S. 40 (Haziran 1993) s. 21.
- (3) İnci Enginün, *agy.*, s. 572.
- (4) Erdoğan Alkan, *Şiir Sanatı*, Yön Yayıncılık, İstanbul 1995, s. 396-397.
- (5) Âlim Kahraman, "Bir Tablonun İçinde Duran Üç İsim: Mehmet Âkif, Ahmet Hâşim, Yahyâ Kemâl", *Yedi İklim*, S. 32 (Kasım 1992) s. 3.
- (6) Nevzat Yalçın, *agy.*, s. 22.

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DÖRÜMAN

Ahmed Haşim

Yazan : HASAN REFIK ERTUĞ

Ahmed Haşim zamanın genç kuşağının sevgilisiydi. Ağdalı dili bıraktıktan sonra büsbütün sevilir, zevkle okunur, aranır olmuştu.

TÜRK şiirinin aşılması zor doruğu Ahmed Haşim, 4 haziran 1933 pazar günü gözlerini, çok sevdiği dünyaya kapamıştı. Demek, aradan 40 yıl geçmiş. Halbuki, onun tabutunu Bahariye Caddesinde Altiyol ağzına indiren büyük kalabalığı, hâlâ görüyor gibiyim. Çoğunlukla gençlerden meydana gelen bu hüznü kafile arasında ben de vardım. Mülkiye'den hocamız olan Ahmed Haşim'in ölümü hepimizi kederlere boğmuştu: Onun ölümüne sürüklendiğini, bugün değilse bile yarın aramızdan ayrılacağını bildiğimiz halde... Ahmed Haşim'i ölümüne götüren üremi, vücudundaki son direnmeleri hızla yeniyor, onu toprağa yaklaşıtıyordu. Korku ile beklenen acı haber, bir pazar günü duyuldu. Akşam

üzeri, Kadıköy Bahariye'deki küçük apartmanın ufacık dairesine dolmuştu. O günlerin parlak, şöhretli iki genç doktoru da aramızdaydı: On yıl kadar önce ölen Prof. Dr. İhsan Rifat Sabar ile geçen yıl aramızdan ayrılan Dr. Fazıl Şerafettin Bürge, fedakârca tedavilerine rağmen onu kurtaramamış olmanın üzüntüsü içindeydiler.

Ahmed Haşim, o günkü genç kuşağın, yirmisi ile kırkı arasında bulunan aydınların sevgilisiydi. Şiirinde ve yazılarında, ağdalı dili bıraktığı son 8 - 10 yıldan beri artık büsbütün sevilir, zevkle okunur ve aranır olmuştu. Diyebilirim ki, o yılların Türk Şiir ve Edebiyatının iki büyük anıtı olan Yahya Kemal ile Ahmed Haşim arasında, Türk gençliği ve

Royal Sovereign'den daha büyük olduğunu yazar. Aynı gezgin, 1.600 mürettebatı, 110 topu olan bir Türk teknesini anlatır ve komuta güvertesinden başka üç güvertesi ve bir yedek güvertesi olduğunu, boyunun 56 metre, genişliğinin 15 metre, derinliğinin 6,5 metre bulunduğunu yazar. Poccoke'tan bir çeyrek asır önce İstanbul'a gelen Fransız gezgini de la Montraye (dö la Monre), limanda gördüğü Türk Donanması'nı şöyle anlatır: "Gemiler her zaman için harekete hazır ve silâhbaşı durumundaydı. Türk kadırgaları çok büyüktü. — Çok bakımlıydılar. Mürettebatın kılık kıyafeti de pek düzgündü. Teknelerin üzerinde Türk üslûbunda, göz kamaştırıcı bir güzellikte yıldızlı nakışlar ve oymalar vardı".

İmparatorluğun yüze yakın kıyı şehrinde tersane ve tezgâhlar vardı. Bunların en büyüğü, İstanbul'daki Haliç Tersanesi idi. Avrupa devletleri bile bu tersaneye gemi ısmarlarlardı. Esasen 7 - 8 yıl hizmet gören gemiler, topları çıkarıldıktan sonra, Türk armatörlerine veya Avrupa'ya satılırdı.

Haliç Tersanesi'nin âmiri, "Tersâne Emîni" denen bahriye müsteşarıydı. Tersâne Emîni amirallerden değil, daha çok sivillerden, bilhassa maliyecilerden seçilirdi. Tersâne ve Donanma'nın her türlü masrafından sorumluydu. Maiyetinde liman kapdanları, mühendisler ve yüzlerce memur bulunurdu. Tersâne'nin teknik âmiri ise, "Ser-Mîmâr-ı Tersâne-i Âmiri" denen gemi inşaat başmühendisiydi. Emrinde 10 mühendis ve 400 usta vardı. Elinde gümüş bir asâ taşırdı. Tersâne'deki esir işçilerden "Forsa Zindânı Kâtibi" denen yüksek memur sorumluydu. "Mahzen Kâtibi", seferden dönen gemilerin onarılmasına bakar, getirdikleri ganimetten devlet hissesi olan beşte birine de Hazîne namına elkoyardı. Bütün bu memurlar, Tersâne Emîni'ne istediği anda doğru ve düzenli bilgi vermekle mükellefti. Haliç Tersanesi, 137 savaş gemisini aynı anda tezgâha koyup birkaç ay içinde indirmeye yeterli kapasitede, dünyanın en büyük gemi inşaat kurumuydu.

Kapdân-ı Deryâ da, denizde olmadığı ve hükümet toplantılarına katılmadığı zamanlarda Tersâne yakınlarında, Kasımpaşa'daki makamında otururdu. Kasımpaşa ve yakın çevresinde 100.000 kişi yaşardı. Tersânedeki işçilerin sayısı 30.000'i esir forsa, 30.000'i Türk olmak üzere 60.000 kadardı. Forsalar Avrupa'da olduğu gibi boğaz tokluğuna ölünceye kadar çalıştırılmaz, hür işçiler gibi ücret alırlardı. Ücretlerini biriktirenler değerlerini ödeyerek hürriyetlerine kavuşurlardı. Haliç çevresinin asayişinden Kapdân-ı Deryâ sorumluydu. Her gece kapdanlardan 35'i, yanında 300 bahriye azabı (deniz piyadesi) olduğu hâlde nöbet bekler ve sokakları dolaşırdı.

İmparatorluğun çeşitli yerlerinde Türk Donanması'nın kürek, yelkenbezi, çuha fabrikaları ve dökümhaneleri vardı. Devlet gerileyip para kaynakları azalınca, bu muazzam teşkilât git-tikçe küçüldü ve Türk Donanması, eski önemini kaybetti.

MADDE VE TERSANE
SONRA KALAN
23 MAYIS 2001

Ahmed Hâşim ve Bilinmeyen İki Şiiri

Yazan:
Hasan Refik ERTUĞ

24 Temmuz 1908'de ilân edilen İkinci Meşrutiyet, Türk basınında bir patlamaya sebep olmuştur. İstanbul'da hemen her gün 5-10 gazete ve dergi ruhsatı alınıyor, bunlardan üçü beşi yayınlanıyordu. Fakat içerlerinden pek azı devamlı olabiliyordu. Çoğu, birkaç sayı yayımlandıktan sonra, iz bırakmadan ortadan siliniyorlardı.

Hürriyetin ilânının ikinci ayında, 28 Ağustos 1324 (10 Eylül 1908) tarihinde ilk sayısı çıkan haftalık *Âşîyan*, bu batıp çıkanlardan olmamıştır. İki yıldan fazla kesintisiz yayın yapmış, devrin en tanınmış şairlerini ve yazarlarını sayfelerinde toplamıştır. *Âşîyan*'ın kurucusu Mustafa Namık (Çankı) ve Müdürü Ahmed Cevdet'tir. İki cildi elimizde bulunan bu dergideki şiirler, nesirler, makaleler, incelemeler, piyes ve roman tefrikaları, tercümeler edebiyat tarihimizi aydınlatıcı mahiyettedir.

Âşîyan'ın ilk sayısında ilk yazı, Tefvik Fikret'in, kenarında —Halûk'un Defterinden— kaydı bulunan ve Hayat başlığında taşıyan şiiridir.

Tefvik Fikret'in bu şiirinden sonra, 1-

mail Safa'nın «Teessür, Hüseyin Siret'in «Gubette», Faik Âli (Ozansoy) nin «Ölüm, Ahmed Hâşim'in «Perî-i Hürriyet», Tahsin Nahid'in «Ben», Mustafa Namık (Çankı) ın «İn'ikâs-ı istifham» başlıklı şiirleri gelmektedir.

Mevzusuz yazılar, Hüseyin Cahit (Yalçın) ın Hayat-ı Hakikiye Sahneleri serisinden «Tebdil-i Hava» yazısıyla başlıyor, bunu Ali Suad'ın «Vatanım», Hüseyin Suad (Yalçın) ın «Açık Mektup» u takip ediyordu.

Süleyman Fehmi imzalı «Edebiyatın Gayesi ve Serbestlik Hududu» başlıklı yazıda, edebiyatçılar arasında tartışılması hiç bitmeyen sanat sanat içindir, sanat toplum veya insan içindir konuları ele alınmıştır. O devre göre dikkate değer fikirlerin ele alındığı bu inceleme, üç, dört sayı sürmüştür. Rûhan Nevvâre imzalı ve «Biz mi ne olacağız?» başlıklı makalede, yabancıların Osmanlı devletine karşı gutükleri haince politikadan yakınılmaktadır. İsmail Müştak (Mayakon) tarafından

Fransızca'dan çevrilen «Af» adlı roman tefrikası, birinci sayının son yazısıdır.

Birinci sayıdaki imzalardan Tefvik Fikret, İsmail Safa, Hüseyin Siret, Faik Âli, Ahmed Hâşim, Hüseyin Cahit edebiyat tarihimizde yer yer tutuşmuşlardır. Derginin kurucusu Mustafa Namık (Çankı), felsefeci ve öğretmen olarak ün yapmıştır, Felsefe Lûgatı adlı eseri çok değerlidir. (İsmail) Müştak (Mayakon), gazeteci ve politikacı sıfatıyla Cumhuriyetin ilk yıllarında adından çok bahsedilen bir kişidir.

Âşîyan'ın diğer sayılarında da tanınmış şairlerimiz ve edebiyatçılarımızın imzalarına rastlıyoruz. Fakat birçok isimler var ki, bunlardan günümüzde, şair olarak da, yazar olarak da artık bahsedilmiyor. Kamuoyu, hele genç kuşaklar için bunlar birer meçhûldür. Meselâ, hemen her sayıdaki şiirleri çıkan Süleyman Bahri'den edebiyat tarihimizde iz bile kalmamıştır. Kadıköy - 1906 kaydını taşıyan Âveng-i Leyl (Gece salkımı) başlıklı şiirini bu şair, Ah-

Ahmed Hâşim'in resmi ve imzası.

تأسیس: ابن السری
مدیر: ابن السری
مصحف: نامق
احمد جودت

آشيان

أدب، علم، أخلاق هفتاق بجزء در

تاریخ تالیسی ۱۳۲۶-۱۳۲۴

۲۸ آفتوس، ۱۳۲۴

و سرد ۱

ابتسبول

عمل ادارہ: باب عالی جلدستہ دائرہ محصورہ

شرکت مرتبہ مطبعی

۱۳۲۴

Âşîyan'ın ilk sayısının kapağı.

bunları ne edeceğiz.Vak vak da ötüyorlar.Heybeye yerleştirsene durmazlar ki...

Tatar Hasan atılarak: Kabahat bizde değil ki, hükûmete terk ederiz, piçhaneye teslim etsin.

Mehmet Onbaşı- Bu erkeğe bir iş olmaz ki.Hele o günler ilişsin de görüşürüz." (s.17-18)

Türk-İtalyan Savaşı'nı sona erdiren Uşi(Ouchy) antlaşması, 15 Ekim 1912'de imzalanır.Antlaşma gereğince esirlerin serbest bırakılmaları ve değiş tokuşu sağlanır."Uzun müddetten beri kızgın çöllerde, kumlarda, top- raklar altında sefalet ve azabın en had edvârını geçirmiş, dünya hayatında tasavvur etmediği mahrûmiyetler görmüş Napoli aşıkları"(s.18) memleket- lerine dönerler.

Kitabın sonunda sadece bu geri dönüşten bahsedilir.Çocuklara ne ol- duğu, İtalya'da mı kaldıkları yoksa Türk askerlerinin yanlarına mı alındık- ları belirtilmez.

"İtalya'da Türk Esirlerinin Hayatı" adıyla Balkan Savaşı'ndan sonra 1914'de yayımlanan on sekiz sayfalık bu küçük kitabın, üst üste yenilgile- rin yaşandığı bu devirde, düşmanla alay etmesi bakımından bir moral verme amacı taşıdığı düşünülebilir. Edebi yönü bulunmayan, propaganda mahiyetinde bir eser olsa da, Türk-İtalyan ilişkilerini değerlendirirken onu unutmamak gerekir. Türkler ve İtalyanlar sadece barış günlerinde ticaret, denizcilik, müzik ve mimarlık gibi sahalarda karşı karşıya gelmediler. Aynı zamanda Selçuklular'dan Trablusgarb'a ve Millî Mücadele'ye savaştı- lar da. Bütün bunlar sayesinde Yahya Kemâl'in ifâdesiyle, "İtalyanlar bi- zim seciyemizi, ahlâkımızı, gönlümüzü en tanınacak yerlerde tanıdılar."¹⁵

TÜRK LÜK ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
8, İstanbul - 1997, s. 291-309. D-142

[Mehmet AKALIN Armağanı]

¹⁵ Yahya Kemâl Beyatlı, "Bir Hasbihâl Münabebe'tiyle", *Edebiyata Dâir*, 2.baskı, İstanbul 1984, s.74

AHMET HAŞİM'İN SANAT, EDEBİYAT VE DİLLE İLGİLİ YAZILARI

IDRİS GÜVEN KAYA*

Türk Edebiyatı'nda kendine has özel bir yeri olan *Ahmet Haşim*, ede- biyat araştırmacılarının dikkatini daha çok şair yönüyle çekmiştir. Gerçi, sanatçının bir nesir ustası olduğu biliniyordu. Pek çok incelemeci, onun bu yöndeki ustalığını çeşitli vesilelerle dile getirmişti. Sözelimi, *Ali Canip*, sanatçının düzyazılarından söz ederken, "genç neslin, onun eserlerini oku- ması gerektiğini" söyler¹. Yine *Bekir Sıtkı, Gurabahane-i Laklakan*'ın ya- yınlanması nedeni ile yazdığı bir yazıda, *Haşim*'in düzyazılarından övgü ile söz eder. (c. I, s. 53) Yakın dostu *Abdülhak Şinasi Hisar* ise sanatçının düzyazılarını "ince, zarif, nükteli, sanatlı, kadife gibi yumuşak ve açılmış çiçekler gibi olgun..." bulur. (c. I, s. 53) *Tanpınar*, sanatçının *Frankfurt Se- yahatnamesi* için yazdığı bir yazısında, onun, bu eseriyle birlikte "Türk- ç'e güzel eserlerden birini kazandırdığını" söyler. (c. I, s. 53)

Ahmet Haşim'in düzyazıları ile ilgili daha kesin hükümlere *Nurullah Ataç* ve *Mehmet Kaplan* varmıştır: Özellikle Prof. *Mehmet Kaplan*, daha önce *Ataç*'ın temas ettiği gibi, sanatçının düzyazıları ile ünlü Fransız düşü- nürü *Alain*'in düzyazıları arasında bir ortaklık görmüştür. Aradaki önemli ve tek farkın, birinin "şair", ötekinin ise bir "düşünür" olmasından ileri geldiğini söyleyerek *Alain*'in yazılarının "somut", *Haşim*'inkilerin ise daha çok "fantezi"ye yönelik olduklarını belirtmiştir. (c. I, s. 54) Ancak, *Ha- şim*'in, bir fikir adamı olmasa bile "fikirlerle ve hayallerle oynayan" bir şair olmasını göz önünde bulunduran *Mehmet Kaplan*, bu düzyazıların insanı "güzel ve tatlı bir şekilde uyandırdığını" söyleyerek, sanat değerinin yanı

* Dr., Boğaziçi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi.

¹ İnci Enginün, Zeynep Kerem, *Ahmet Haşim-Bütün Eserleri*, cilt 1-IV, İstanbul, Dergah Yayınları, 1987.

18 KASIM 1997
SONRA BİR İZİN ZARFI

Ölümünün 37. Yıldönümünde

AHMED HÂŞİM

Büyük şâir Türk şiirine
yeni bir duyuş getirmişti.

Albümlerin
İngilizce yazılı
kapaklarından
biri.

Bu albümler, Osmanlı İmparatorluğu'nun hasta adam diye isimlendirildiği ve çeşitli aleyhte propagandaların yapıldığı bir zamanda Sultan Hamid'in emri ile hazırlanmış, Türkiye'deki eğitim, sağlık, san'at, askerlik ve diğer çeşitli alanlarda yapılanlar fotoğraflarla tespit edilmiştir. Basın ataşeliği, turizm temsilcilikleri henüz kurulmamış olduğu için Türkiye'de olup bitenleri dışarıya anlatmak üzere bu usûle başvurulmuştur.

Albümlerin her birinde yirmi ilâ kırk arası büyük boyda fotoğraf mevcuttur. Resimleri, o zamanın en ünlü fotoğrafçılarından Abdullah Kardeşler ve Febüs, birkaç tanesini de Kurmay Albay Ali Rıza Bey çekmiştir.

Albümlerde Harbiye Mektebi, Galatasaray Lisesi, Topkapı Sarayı, surlar, çeşitli büyük camilerimizin dış ve iç resimleri, hattâ planları, büyük şehirlerden manzaralar, Tersane, Donanma ve kış-lalar vardır.

Bunların yanında, o zaman imparatorluğun birer parçası olan Halep, Beyrut, Şam, Selânik, Rodos, Manastır'daki ilk ve ortaokullar, hastaneler, garnizonlar ve diğer çeşitli manzaralar da tespit edilmiş.

Bin iki yüzden fazla fotoğrafın bulunduğu bu albümlerde, binalarıyla, sokaklarıyla, kıyafetleriyle hattâ gelenekleriyle yakın tarihimiz canlanmaktadır.

Öğrendiğime göre, Türkiye tarihini tetkik eden kimseler için bu, paha biçilmez bir menbadır, pek çok profesör ve öğrenci bundan istifade etmektedir.

1200'den fazla
vesika

Yazan: Şemsettin Kutlu

23 MAYIS 2001
MADDELERİNDEN
SONRASI İZİNLE
ŞİİRLERİNDE kolay kolay erişilmez in-
ce ve zarif bir hayal gücüne; nesirle-
rinde, Türkçe'nin en usta ve ince söyle-
yişine sahip olan Ahmed Haşim, konu-
malarında ve hususî sohbetlerinde de
hem tarifsiz ölçüde tatlı, hem de tarifsiz
ölçüde hicivli bir hususiyete sahipti. Bu
sebeple, 4 haziran 1934 tarihinde öldüğü
zaman, onun en yakın dostlarından biri
bulunan Yusuf Zıyâ Ortaç, ardından yaz-
dığı yazıya şu başlığı koymuştu:

Ahmed Haşim Sustu...

Bu «sustu» tâbiri, gerçekten de bir fan-
tezi sayılmazdı. Çünkü, şiirlerinde sessiz
fakat heybetli bir haykırış, konuşmaların-
da ise — hele öfkeli olduğu zamanlar —
enikonu bir öfke, enikonu gürlütlü bir
haykırıştı.

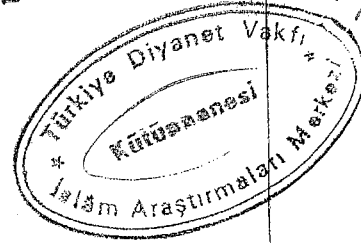
Türk edebiyatında — yazık ki — yaşla-
rı elliyi, hattâ kırkı bulamadan ebediliğe
göçmüş, yerinde bir ifadeyle, «Şarkıları
yarıda kalmış» değerlerin sayısı kolaylık-

la yarım düzineyi geçer. Nâbi-zâde Nâzım,
Tahsin Nahid, Ömer Seyfeddin, Ömer
Bedreddin, Kemaleddin Kâmi, Cahid Sit-
ki, Orhan Veli... bunlardan sadece birkaç
tanesidir. Ahmed Haşim de bunlardan bi-
ridir. Kırk sekiz yaşında ölmüştür. Meselâ
yirmi yıl daha yaşayabilmiş olsaydı, Türk
şiiri ve Türk nesri, kim bilir, bugün sa-
dece ondan daha neler neler kazanmış
bulunacaktı. Ama ne yapmalı ki ölüm,
ölümsüz eserlerden çok daha kuvvetlidir
ve «eser»i yaratan varlık, bizzat eserin-
den çok daha ömürsüz olmaktadır.

Ahmed Haşim Bağdadlıdır. Onun bu
«Bağdadlı oluşu», zaman zaman bir kusur,
hattâ bir suçmuş gibi yüzüne bile vurul-
muştur. Meselâ, şimdi kendisi de rahmete
kavuşmuş bulunan çok ünlü edîblerimiz-
den biri, Haşim'le yaptığı bir edebî tar-
tışmada, sanki yeri ve mânâsı varmış
gibi:

«Bir kerre sen sus; sen Türk değil, Bağ-

D 3365

Ahmed Hâşim
- Kanık Orhan Veli

AHMET HÂŞİM KARŞISINDA ORHAN VELİ*

Özlem Nemuflu**

Özet: Orhan Veli, Türk şiir tarihinde önemli bir kırılma ve değişme evresi olan Garip şiirinin öncüsü ve en tanınmış şairidir. Şiire Ahmet Hâşim, Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Muhip Dıranas ve Necip Fâzıl Kısakürek gibi şairlerin etkisinde kaldığı örneklerle başlamış; ancak daha sonra geleneğin temsilcisi saydığı isimlerini zikrettiğimiz şairlerden farklı bir sanat anlayışı doğrultusunda yepyeni, "garip" addedilecek eserler kaleme almıştır. Söz konusu eserlerini yazarken de kanaatimizce bütün gelenele hesaplaşmakla birlikte en çok Ahmet Hâşim'in şiir anlayışını göz önünde bulundurmıştır. Bir bakıma onun şiirine Ahmet Hâşim'in şiiriyle hesaplaşmanın ürünü olarak da bakılabilir. Bu bağlamda "The Influence of Anxiety" adlı kitabında Harold Bloom'un da kullandığı terimlerden yola çıkarak söyleyecek olursak, öncü şair-selefi Ahmet Hâşim'in etkisinde şiire başlamış; fakat kendi kimliğini ispat edebilmek adına onu reddetmiş, yepyeni bir şiir örneği vermiştir. Bununla birlikte halef şair olarak selefinin izlerinin zaman zaman ortaya çıkmasına engel olamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Selef şair, halef şair, gelenek, ret, kimlik.

ORHAN VELİ AGAINST AHMET HÂŞİM

Abstract: Orhan Veli Kanık is the Pioneer and the most important poet of the new era called First Modern or Bizarre Poetry (Garip Şiiri) reflecting an important refracting and changing in the history of Turkish poetry. He started writing his early poems under the influence of modern poets such as Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hâşim, Ahmet Muhip Dranas, Ahmet Hamdi Tanpınar and Necip Fazıl Kısakürek, but later he changed his idea and understanding of art and poetry of those poets whom he considered as the representative of the tradition (classical poetry). The poems written by Kanık was called "garip" (bizarre) during that time by other poets. In our opinion, while he was writing his new poems rejecting the old or classic poems of Yahya Kemal and others, he took into consideration Ahmet Hâşim's understanding of poetry. In a way, we can consider Orhan Veli's poems as the result or product of the reckoning with Ahmet Hâşim's poems. In this con-

* Bu makale, ICANAS 38 Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nda sunulmuş tebliğin genişletilmiş hâlidir.

** Dr., Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Ahmet Haşim, hayatı, sanatı, ve seçilmiş şiirleri. —
2. basım. — Ankara : Bilgi Yayınevi, 1967.
189 p. ; 19 cm. — (Bilgi yayınları ; 48 : Deneme, anı,
inceleme dizisi ; 9)
Edited by Şerif Hulûsi.
Turkish
I. Hulûsi, Şerif. II. Title.
MiU nef 12-28401

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Bize göre, ve bir seyahatin notları / Ahmet Haşim.
— İstanbul : Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şir-
keti, 1928.
72 p. ; 21 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
ICU MH NNC nef 11-18405

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Bize göre, ve bir seyahatin notları / Ahmet Haşim.
— 2. baskı. — İstanbul : Semih Lûtfi Kitabevi,
[1960-
v. ; 21 cm.
Turkish
I. Title.
MiU nef 12-9823

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Frankfurt seyahatnamesi. — [2. tabı]. — İstan-
bul : Semih Lûtfi Kitabevi, [194-]
44, [4] p. ; 21 cm.
Turkish
I. Title.
CSt-H MiU nef 11-18406

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Göl saatleri. — [İstanbul] : Dergâh Mecmuası,
1337 [1921 or 1922]
63 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
CLU MH nef 11-18403

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Gurebahane-yi Lâklakan / Ahmet Haşim. — İs-
tambul, 1928.
138 p. ; 17 cm.
Ottoman Turkish
I. Title.
CU MH nef 11-18404

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Piyale / Yakup Kadri Bey'in bir mukaddemesiyle.
— 2. tabı. — İstanbul : İdam Matbaası, [1928]
63 p.
Ottoman Turkish
I. Title.
ICU MH nef 11-18402

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Şiirler / Ahmet Haşim ; baskıya hazırlayan, Kenan
Akyüz. — 1. basılış. — İstanbul : Millî Eğitim
Basımevi, 1973.
iv, 173 p. ; 20 cm. — (Kültür yayınları)
Turkish
Contents: İlk şiirler — Göl saatleri — Piyale — Son şiirler.
I. Title.
PL248.H27S5 1973 75-972237 nef 12-9824
DLC CU MiU NNC

AHMED HAŞİM

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Ahmed Haşim : hayatı, edebî şahsiyeti, san'atı,
bütün şiirleri / Rifat Necdet Evrimer. — İstanbul :
İnkılâp Kitabevi, [1959]
176 p.
Turkish
I. Evrimer, Rifat Necdet. II. Title.
CLU nef 12-9820

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Ahmet Haşim : hayatı ve seçme şiirleri / hazırlıyan,
Şerif Hulûsi. — İstanbul : Remzi Kitabevi,
[n.d.]
xxvii, 143 p. : port.
Turkish
I. Hulûsi, Şerif. II. Title.
DS MH nef 12-9822

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Ahmet Haşim : hayatı, sanatı, eserleri / hazırlıyan,
Yaşar Nabi. — 3. basılış. — İstanbul : Varlık Yayıne-
vi, [1959]
102 p. ; 17 cm. — (Varlık yayınları ; 654 : Türk klasikleri
; 9)
Turkish
I. Nayır, Yaşar Nabi, 1908. II. Title.
CLU MH MiU nef 7-23026

Ahmet Haşim, 1883 or 4-1933.
Ahmet Haşim : seçmeler / önsöz, Atilla Öz-
kırımlı. — İstanbul : Toker Yayınları : [Dağıtım
Anda], 1975.
159 p. ; 20 cm. — (100 büyük edip 100 büyük şiir ; 21)
Verse and prose.
Turkish
I. Özkırımlı, Atilla. II. Title.
PL248.A3172A6 1975 nef 12-9821
DLC 80-503405

27 OCAK 1994

Haşim, Ahmet (b 1885 Baghdad, d 1933 Istanbul), Turkish poet. He went to Istanbul in 1896, remaining there for most of his life as a professor. He became the leading representative of the *Fecri Ati* group, embracing mainly the generation of poets who followed on after the *Serveti Fünun* group (see Tevfik Fikret). The group issued a manifesto, dated 24.2.1910, declaring their desire to carry on the cultural and literary work of their predecessors, to form closer contacts with Western literatures, especially with the poetry of the French symbolists, and to collaborate with Western literary organizations. The group disbanded in 1912, but Ahmet Haşim did not join any other group later. He intro-

duced the criteria of contemporary western literatures into Turkish poetry, and his work brought the Turkish poetic idiom closer to that of world literatures. He was a sensitive dreamer, an aesthete alienated from his environment and achieving neither success in his career nor happiness in his family life.

His verse was the perfect example of 'la poésie pure', perfect in form and expression. He is more the poet of delicate feeling than of real emotion, a descriptive poet whose best verse is impressionist landscape painting suggestively purveying atmosphere. His love poetry is outstanding, addressed to an imaginary and unattainable love, and so are his melancholy verses remembering his childhood. It is poetry of a musical quality, specializing in soft half-tones, with a characteristic colour-scheme dominated by silver and blood-red; the sense of proportion and sincerity of inspiration are marked. In his endeavour to achieve musicality and colour in his verse, he created an original, personal idiom which is not really part of the colloquial language of his day. He used the Turkish poetic form 'arūd (qv) in various verse forms, most frequently that of the free *müstezad* (a sort of distich with 4+2 foot) adapted to the free verse of the French symbolist poets. His most successful poems were short lyrics of four, three or even two distichs (*qit'a*, qv). Unlike his poetry, Haşim's prose (articles, essays, travel sketches) is clear, exact, masterly in style, and characterized by acute observation, subtlety and wit. His prose also reveals the poet and aesthete in his clear and direct reaction to the problems of contemporary society. Works: poetry, *Mehtapta Leylekler* (Storks in the Moonlight), *Göl Saatleri* (Hours by the Lake, 1921) and *Piyale* (Goblet, 1926, 1928). The two latter volumes appeared in successive editions, and also together in one volume; essays, *Bize Göre* (In Our View, 1928, 1960), *Gurabahane-i Laklakan* (1928); travel sketches, *Frankfurt seyahatnamesi* (Frankfurt Travel Notes, 1933, 1947).
PHTF II 563ff.

20 MART 1991

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DÖRÜMAN

Rıza Şah Pehlevî'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne misafir gelmesi sebebiyle *Bugünkü İran* adlı eserinde Rıza Şah Pehlevî'yi ve İran'ı tanıttı. Çeviri eserleri de bulunan Ahmet Ekrem, çocuklar için *Miki Fare* serisi de yayımladı. **Eserleri/Şiir:** *Menekşe* (İst. 1936). **Araştırma:** *Bugünkü İran* (İst. 1934). **Çeviri:** *Gazi Mustafa Kemal Hazretleri Nezdinde Bir Yıl Elçilik* (Charles Sherill'den, İst. 1934), *Orta Asya'da Yeni Keşifler* (Roy Chapman Andrews'dan, İst. 1934), *Monte Kristo* (A. Dumas-Père'den, İst. 1934). **Çocuk kitapları:** *Miki Fare Cüceler Ülkesinde* (1936), *Miki Fare Yamyamlar Ülkesinde* (1936), *Miki Fare İtfaiye Onbaşı* (1937).

Kay.: Yaz. Arv. ♦G. DURAL

AHMET, Esin, (takma ad), bk. DİZER, Salih

AHMET, Eskişehirli, (takma ad), bk. SAKAOĞLU, Saim

AHMET Faik (20. yy.): Oyun yazarı. Maltepe ve Kuleli liselerinde felsefe ve sosyoloji öğretmenliği yapmıştır. *Vasiyet* adlı kitabındaki ifadesiyle bu piyesi "asker talebe ruhuna uygun piyes yazmak teklifi üzerine, askerî okullarda talebe tarafından temsil edilsin diye" kaleme almıştır. Eserin sanat ve teknik yeniliği bulunmamasına rağmen hatıra niteliği taşıdığını söylemek yerinde olur. **Eseri/Tiyatro:** *Vasiyet* (İst. 1933).

Kay.: Yaz. Arv. ♦G. DURAL

AHMET, Gürsu, (takma ad), bk. SEBER, Cemal Süreyya

AHMET, Halil, (takma ad), bk. FINDIKOĞLU, Ziyaeddin Fahri

AHMET Haşim (1884 - 4.6.1933): Şair ve deneme yazarı. Bağdat'ta doğdu. Babası Alusizade ailesinden Arif Hikmet Beydir (? - 1915). Annesi Sara Hanım, Kahyazade ailesine mensuptur. Haşim'in doğum tarihi kaynaklarda 1883'ten 1895'e kadar çeşitlilik gösterir. Haşim'in İbnülemin'e gönderdiği kendi beyanına göre 1883/4 uzun yıllar benimsenmiş olmakla birlikte, Kaya Bilgegil'in* Millî Eğitim Bakanlığı arşivinde yaptığı araştırma sonucu, bu tarih 1887 olarak tespit edilmiştir (*Yakın Çağ Türk Kültür ve Edebiyatı Üzerinde Araş-*

tırmalar, Erzurum 1980, s. 483-484.) Kaya Bilgegil şairin memurluk hayatı ile ilgili belgeleri de bu yazısında vermektedir. Hasta olan annesinin ölümü ve babasının memurlukla dolaşması yüzünden öğrenimi aksayan Haşim, 1898'de önce bir yıl Nümune-i Terakki'ye devam etti, sonra Galatasaray Mekteb-i Sultanîsine girdi (1899). Galatasaray'da ömür boyu dostluğunu devam ettirdiği Abdülhak Şinasi Hisar* ile tanıştı. Okuldaki öteki arkadaşları arasında İzzet Melih Devrim*, Hamdullah Suphi Tanrıöver* gibi geleceğin yazarları bulunmaktadır. Haşim'in alıngan, haşın bir mizacı vardır ve zaman zaman bütün arkadaşlarıyla arası açılır. Ahmet Bedii, İzzet Melih*, Abdülhak Şinasi*, Yakup Kadri*, Refik İnce, Reşat Nuri Darago* gibi arkadaşlarıyla olan mektuplaşmaları onun hayatındaki iniş ve çıkışların da belgesidir. Annesine çok düşkün olan ve onunla geçen günlerini ömrü boyunca hatırlayan Haşim, *Şi'r-i Kamerler* adlı şiirlerinde bu çocukluk izlenimlerini ölümsüzleştirdi. Galatasaray'da üzerinde en derin etkiyi yapan Ahmet Hikmet Müftüoğlu* dur. Bir derste söylediği şiir hakkındaki görüşü, Haşim'in yolunu aydınlattı. Bu görüş şudur: "Fikrin şekilden evvel hazırlandığı hissini veren eserlerde, şiir mucizesinin tekevvününe imkân yoktur. Ahenk ve kafiye'nin tesadüflerinden doğmayan fikirler san'ata mal edilemez". (*İkdam*, nu. 1164, 21 Mayıs 1928). Haşim bu sözlerin sanat yolunda kendisini budalalaktan koruduğunu belirtir. İlk şiiri *Hayâl-i Aşkım* 1901'de (*Mecmua-ı Edebiye*, 1/19, 22 Şubat 1316, s. 145-146) yayımlandı. Şiir sanatıyla ilgili *San'at-ı Tahrir* adlı bir yazısı, *Musavver Terakki*'de (40, 18 Kânun-ı Evvel 1318) ve *Son Yadigâr* adlı hikâyesi de, *Mecmua-ı Edebiye*'de (nu. 41-42, 29 Ağustos 1317) çıktı. Galatasaray Sultanîsini bitirdikten sonra (1907) iyi Fransızca bildiği için Reji'de işe başladı. Sonra İzmir Mekteb-i Sultanî Fransızca öğretmenliğine tayin edildi (31 Ekim 1910). Bir ara edebiyat öğretmenliği de yaptı. İki yıl sonra İstanbul'a döndü, bir süre Maliye Nezaretinde kalem-i mahsus mütercimliğinde (1913) çalıştı. Birinci Dünya Savaşı'nda askere alındı. Önce Çanakkale'deydi, sonra iâşe müfettişi olarak Aydın'a gönderildi ve Anadolu'da (Aydın, Manisa, Niğde, Konya) dolaştı. Bu dolaşmalar sırasında dostlarından Refik Şevket İnce'ye yazdığı mektuplar Haşim'in biyografisini aydınlattığı gibi, onun hem gerçekçi yanı-

fī ma'rīfat al-ansāb, ed. K. Zetterstéen, Damascus 1949; al-Suwaydī, *Sabā'ik al-dhahab fī ma'rīfat kabā'il al-'arab*, Cairo n.d.; J. Werdecker in *Bulletin de la Société Royale de Géographie d'Égypte*, xx (1939) (on Glaser's journey of 1884); Admiralty, *A handbook of Arabia*, London 1916-7. (G. RENTZ)

— HĀSHĪM, BANŪ [see HĀSHĪMĪDS, HĀSHĪMIYYA, HĪDĪĀZ, MAKKA].

X HĀSHĪM B. 'ABD MANĀF, great-grandfather of the prophet Muḥammad. As a grandson of Kusayy, who had made the tribe of Quraysh dominant in Mecca and had reorganized the pilgrimage, he held the offices or functions of *rifāda* and *sikāya*, that is, the provision of food and water for the pilgrims. For the first he collected contributions in money or kind from the chief men of Mecca. One year when food was scarce in Mecca, he brought baked cakes or loaves from Syria, and crumbled (*hashama*) these to make broth (*tharīd*) for the pilgrims; after this he was known as Hāshim, though his proper name was 'Amr. To improve the water supply he dug several wells. He is credited with the introduction of the system of two trade journeys a year (cf. Qur'ān, CVI, 2), presumably by making a journey in summer to Syria. He died on such a journey at Ghazza (Gaza), leaving behind in Medina a son 'Abd al-Muṭṭalib [q.v.] by Salmā bint 'Amr of the clan of al-Nadīdjār. Hāshim may have been in his time the leader of the alliance of the Muṭayyabūn or its later developments, from which the descendants of his brothers Nawfal and 'Abd Shams were excluded. Much of this traditional account (though sometimes doubted) has probably a solid basis in fact, but the story of the wager between Hāshim and Umayya is doubtless an invention reflecting the later dynastic rivalries.

Bibliography: Ibn Hishām, 87-9; F. Wüstenfeld, *Chroniken der Stadt Mekka*, Leipzig 1858-61, iv, 34-8; also i, 67, 134; iii, 47.

(W. MONTGOMERY WATT)

X HĀSHĪM B. 'UTBA B. ABĪ WAḤKĀŠ AL-ZUHRĪ ABŪ 'UMAR, a Companion of the Prophet and a nephew of the more famous Sa'd b. Abī Waḥkāš [q.v.]. Converted to Islam on the day of the conquest of Mecca, he distinguished himself at the battle of the Yarmūk, where he lost an eye, and held important commands under his uncle at Kādisiyya and Djalūlā, where he led the Arab forces. He was killed fighting on the side of 'Alī at Siffin.

Bibliography: Caetani, *Annali*, index; Tabarī, index.

(Ed.)

X AHMED HĀSHĪM, (1884-1933), Turkish poet and writer, the main representative of the Symbolist movement in Turkey, was born in Baghdād. His father 'Arif Hikmet belonged to the well-known Alūsī family and was a government official who had served in various districts as *kāymaqām* and *mutasarrif*. His mother was a Kāhya-zāde. Both families included many members who occupied high posts in the Ottoman administration. Hāshim lost his ailing mother, who does not seem to have had a happy life and who was the only true companion of his childhood, at the age of eight. He recalled later in his poems the memory of his walks with her along the Tigris. Being himself of poor health and extremely sensitive, this unhappy childhood left a lasting mark on his life and work. In 1895 his father brought Hāshim to Istanbul, where he improved his Turkish at a private school and then in 1896 at the Galatasaray lycée where the children of the upper classes gathered and where he made friends with many future poets and writers, particularly Abdūlhak

Şinasi Hisar, one of his future biographers. He also made there his first contact with French literature (many subjects being taught in this lycée by French teachers). His literature teacher Müftüoğlu Ahmed Hikmet [q.v.] awakened in him a taste for poetry and is said to have given him a first inkling of the kind of poetry which he later developed (Ahmed Hāshim, *Bize göre*, 40; A. Ş. Hisar, *Ahmed Haşim, şiri ve hayatı*, 13). He graduated from Galatasaray in 1906 and entered the Tobacco Administration (*Reji Idaresi*) helped by the novelist Khālid Diyā (Halit Ziya Uşaklıgil), who was a senior official there. He also registered at the Law School (*Mekteb-i Hukūk*), which he never completed. During this period he studied contemporary French poets extensively, mainly the symbolists (Halit Ziya Uşaklıgil, *Kırk yıl*, v, 157-8). Except for a two-year interval in Izmir, where he taught French in the local lycée, he lived in Istanbul earning his living mainly as a translator in Government offices until the First World War, during which he served in the Army as reserve officer, fought at Gallipoli and toured Anatolia. After the war he became an official of the Ottoman Public Debt Administration (*Düyun-i 'Umūmiyye* [q.v.]) and later taught aesthetics and mythology at the Academy of Fine Arts and French at the School of Political Science (*Mekteb-i Mülkiyye*) and the War Academy. In 1924 he went to Paris and made close contact with French literary circles, contributing an article *Tendances actuelles de la littérature turque* to the August 1924 issue of *Mercure de France*. In 1928 he made another trip to Paris. The same year he developed liver trouble and his health gradually deteriorated. His visit in 1932 to Frankfurt for treatment gave no respite and he died in Istanbul on 4 June 1933, at an age when he had just begun his most mature work.

Ahmed Hāshim possessed an extremely sensitive, infinitely restless and constantly changing temperament. His great affections and friendships would change to deep hatreds overnight and then he would forgive and forget everything in turn. According to the reports of his close friends (among others Y. K. Karaosmanoğlu and A. Ş. Hisar, see *Bibl.*), in spite of his brilliant intelligence, poetical genius and wide culture, he suffered from a strong feeling of inferiority and a series of complexes. He always thought that his physique was intolerably ugly, that he was awkward and unsociable and unattractive to women. He was convinced that Fate had been unkind to him. He always felt lonely and unloved in the world. He never recovered from the circumstances of his childhood and from the feeling of being "strange and different" in the early years of his youth. This made him at times cruel and cutting. He lived as a bachelor and married just before his death the woman who had looked after him, so that "he could have a mourning widow after him".

Ahmed Hāshim began to write his first poems at Galatasaray when he was fifteen. In these early poems there is a distant echo of the "Indian School" of *düvân* poetry in the style of Şeykh Ghālib. But he is more obviously following in the steps of the Tanzimāt poet 'Abd al-Ḥaḥḥ Hāmid in the choice of morbidly sad and melancholy subjects and of *Djenāb* Şehāb al-Dīn in the vaguely symbolist imagery. In this period his style and language follow more closely the taste of *Djenāb* Şehāb al-Dīn and particularly Tewfik Fikret in the choice of the Arabo-Persian sophisticated vocabulary and in the weaving of Persian *izāfes*.

After these imitative experiments Ahmed Hāshim

دائرة المعارف بزرگ اسلامی: جلد ہفتم، تهران، ۱۳۷۵

نوگرایی در زبان عثمانی، شیوة نگارش او مورد تأیید محافل ادبی نبود (همانجا؛ IA، همانجا). او در ایام حکومت خود در بروسه به اقدامات عمرانی چندی مبادرت کرد که تعمیر قلعه، توپخانه و اولو جامع از آن جمله است (تانسئل، 132).

آثار: از احمد وفیق در حدود ۲۵ اثر (همو، 134) اعم از ترجمه، تألیف و تصحیح بر جا مانده است که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

الف - تألیف: ۱. آتاسوزلری، یا منتخبات ضروب امثال، شامل ضرب المثلهای ترکی. ۲. حکمت تاریخ، خلاصه‌ای از درسهای وی در دارالفنون درباره فلسفه تاریخ که ابتدا به صورت مقالاتی در روزنامه تصویر افکار منتشر، و سپس به صورت کتاب در قطع کوچک چاپ شد (همو، 135؛ اینال، 701/۷). ۳. فذلکه تاریخ عثمانی. ۴. کتاب درسی برای مدارس متوسطه (رشدیه). این کتاب نخستین بار در ۱۲۸۶ ق/ ۱۸۶۹ م در استانبول به چاپ رسید و بعداً نیز بارها چاپ شده است. ۵. تاریخ عثمانی، که احتمالاً همان فذلکه است. ۶. لهجه عثمانی، نخستین فرهنگ ترکی و مهم‌ترین اثر احمد وفیق که مورد استفاده بیشتر فرهنگ‌نویسان بوده است. احمد وفیق در این اثر، لغات ترکی را گردآوری کرده، و در جلد دوم لغات فارسی و عربی را که وارد زبان ترکی شده، جمع‌آوری نموده است. این کتاب در ۲ جلد در ۱۲۹۳ ق/ ۱۸۷۶ م در استانبول چاپ شده است (نک: اینال، 702/۷).

ب - ترجمه: احمد وفیق بیشتر آثار مولیر را به زبان ترکی برگردانده است که برخی از آنها ذکر می‌شود: «ازدواج اجباری»، «طیب اجباری»، «خسیس»، «مردم گریز»، تارتوف (برای تفصیل، نک: اوزگه، 961، جم: IA، I/209-210)؛ همچنین از ترجمه‌های او: تلماک، اثر فنلون؛ میکرومگا، از ولتر؛ هرزانی، از ویکتور هوگو؛ ژیل بلاس، از لوساز را می‌توان نام برد (برای تفصیل، نک: همانجاها؛ اینال، 702-703/۷).

ترجمه مهم دیگر او، اوشال شجره ترک از ابوالغازی بهادر خان است که آن را از لهجه جغتایی به ترکی عثمانی ترجمه کرده است (برای اطلاع بیشتر، نک: ه.د، ابوالغازی بهادرخان).

ج - تصحیح: محبوب القلوب اثر امیر علیشیر نوایی با همکاری م. بلن (کورتی، 62-47)؛ گلستان سعدی (بلن، 133).

همچنین نخستین سالنامه رسمی دولت عثمانی را وفیق پاشا انتشار داده است (تانسئل، 134). ترجمه مقامات حریری را نیز به او نسبت داده‌اند (ثریا، ۳۰۹/۱).

مآخذ: بروسه لی، محمد طاهر، عثمانی مؤلفری، استانبول، ۱۳۴۲ ق؛ ثریا، محمد، سجل عثمانی (تذکره مشاهیر عثمانی)، استانبول، ۱۳۰۸-۱۳۱۵ ق؛ نیز:

Babinger, F., *Die Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke*, Leipzig, 1927; Banarlı, A., *Türk edebiyatı tarihi*, İstanbul, 1987; Belin, M., «*Gulistan de Cheikh Mouslih ed-din Sa'di Chirazi*» JA, Paris, 1871, vol. XVIII; Celâleddin Paşa, Mahmud, *Mir'ât-ı Hakikat*, İstanbul, 1983; Courteille, A. Pavet de, «*Le mahboub-ul-Kouloub*», JA,

Paris, 1874, vol. III; İnal, M.K., *Osmanlı devrinde son sadrazamlar*, İstanbul, 1942; Lütfi Efendi, Ahmed, *Tarih*, İstanbul, 1984; Özege, M.S., *Eski harflerle basılmış türkçe eserler kataloğu*, İstanbul, 1971-1979; Tansel, F. A., «*Ahmed Vefik Paşa Belleten*», 1964, vol. XXVIII; *Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi*, İstanbul, 1977; Uzunçarşılı, İ. H., *Osmanlı devletinin merkez ve bahriye teşkilâtı*, Ankara, 1984.

علی اکبر دیانت

أحمد هاشم (۱۳۰۴-۱۳۵۲ ق/ ۱۸۸۷-۱۹۳۳ م)، شاعر و نویسنده ترک، فرزند عارف حکمت‌بیک آلوسی زاده. از خاندان وی دانشمندی بزرگ در فقه و تفسیر و ادب برخاسته‌اند. نیای او در عهد هلاکوخان (۶۵۴-۶۶۳ ق/ ۱۲۵۶-۱۲۶۵ م) از بغداد گریخت و به آلوسی رفت و اخلاف او که تا سده ۱۱ ق/ ۱۷ م در آن سامان می‌زیستند، به آلوسی و سپس آلوسی زاده شهرت یافتند. مادر احمد نیز از خانواده کھیازاده (کدخدا زاده) بود که از خاندانهای اهل علم و شعر به شمار می‌آمدند (نک: ه.د، ۱۸۰/۲، بعد؛ کاراعلی اوغلو، «تاریخ...»، III/229؛ «دائرة المعارف ترک^۱»، I/258؛ میدان لاروس، I/174؛ نیز نک: سستانی).

در باره تاریخ ولادت احمد اختلاف است (میدان لاروس، همانجا؛ کاراعلی اوغلو، «فرهنگ...»، 19؛ «دائرة المعارف ترک»، همانجا). اما بنا بر اطلاعات جدیدی که از بایگانی وزارت آموزش و پرورش ترکیه به دست آمده است، وی در ۱۳۰۴ ق/ ۱۸۸۷ م در بغداد زاده شد («دائرة المعارف دیانت...»، II/88)، در ۸ سالگی مادرش را از دست داد و در حدود سال ۱۸۹۵ م پدرش او را به استانبول برد (کاراعلی اوغلو، «تاریخ»، «فرهنگ»، همانجاها) و یک سال در مدرسه نمونه ترقی تحصیل کرد.

هنگامی که احمد به استانبول آمد، به سبب مأموریت‌های دولتی پدر، زبان ترکی نمی‌دانست و احتمالاً یک سال تحصیل وی در آن مدرسه، برای آموختن ترکی بوده است («دائرة المعارف ترک»، همانجا؛ بانارلی، II/1163). سپس در دبیرستان شبانه روزی گالاتا سرای به تحصیل پرداخت و پس از پایان دوره دبیرستان در ۱۹۰۶ یا ۱۹۰۷ م (کاراعلی اوغلو «تاریخ»، III/242؛ «دائرة المعارف دیانت»، همانجا؛ EI²)، وارد دانشکده حقوق شد و همزمان در اداره انحصارات (رژری) به کار پرداخت، ولی پس از آنکه برای تدریس زبان فرانسه در دبیرستان سلطانی به ازمیر رفت (۱۹۱۰-۱۹۱۴ م)، ناگزیر شد که درس حقوق را در استانبول نیمه تمام رها کند (کاراعلی اوغلو، نیز «دائرة المعارف دیانت»، همانجاها). در جنگ جهانی اول (۱۹۱۴-۱۹۱۸ م) با عنوان افسر ذخیره (احتیاط) به ارتش پیوست و در نواحی مختلف آناتولی خدمت کرد و بدین سان با این مناطق آشنایی یافت («دائرة المعارف زبان...»، I/62). پس از جنگ، مشاغلی همچون مترجمی در وزارت مالیه، خدمت در اداره دیون عمومی، بانک عثمانی و اداره راه آهن را بر عهده گرفت و همزمان در دانشکده هنرهای زیبا (مکتب صنایع نفیسه)، میتولوژی و زیبایی شناسی، و در مدرسه عالی علوم سیاسی (مکتب

— Ölümünün 43 üncü
Yıldönümü Münâsebetiyle —

Ahmed Hâşim'e Dâ'ir Ba'zı Vesîkalar

Prof. Dr. M. Kaya BİLGEGİL

4 Haziran Ahmed Hâşim'in ölüm yıldönümüdür. Şâir'e isnâd edilen bir terceme¹ onunla ilgili notları yeniden gözden geçirmeye yol açtı: Bunlar umûmiyetle Hâşim'in me'mûriyet hayâtına dâir resmî vesîkalardan meydana geliyor. Millî Eğitim Bakanlığı Arşivinde mahfûz D/6490 numaralı dosyadan çıkarılmıştır. Hayâtı ile ilgili hâdiseler için, — eksik de olsa — bir kronoloji elde edilmesini sağlayacaktır.

Ahmed Hâşim, 1304 Hicrî, 1303 Rûmî yılında Bağdad'da doğmuştur. Babası, Fizan Mutasarrıflığı'ndan müsta'fi, Bağdad eşrafından Alûsi-zâde Arif Hikmet Bey'dir. Ulûm-ı ibtidâiyeyi Bağdad'da ikmâl ile Dersa'âdet'e gelüp bir sene Nümûne-i Terakkî Mektebi'ne devâm ve bi'l-âhare Mekteb-i Sultânî'ye dühûl ve 323 senesinde şehâdetnâme istihsâl etmiştir.

Bugünkü Galatasaray Lisesi'nde Şâir'in talebelik yıllarına âit defteri inceledik. Türkçe derslerle ilgili notları ihtivâ eden kayıtları bulamadık; Mekteb'in muhterem müdürü Muzaffer Kusuoğlu bunların yangında zâyi' olduğunu bildiriyor.

Hâşim'in Galatasaray'daki kayıt numarası, 484 tür. 1906-1907 ders yılı Haziran döneminde Baccalauréat imtihanla-

1 Bundan başka bir yazıda sözedilecektir.

rına girmiştir. Bilâhare Hâlid Ziyâ Uşaklıgil'e, Fransa'daki edebî yeniliklere dâir bilgiler verecek olan Ahmed Hâşim; bu imtihanlarda edebiyattan hem yazılıda, hem sözlüde "orta" numara almıştır.

Kayıtlar gösteriyor ki, Şâir'in talebelik yıllarında, edebiyat, fizik-kimya-tabiiye ve matematikten yazılı imtihan yapılmaktadır. Hâşim'i yazılı imtihan eden "mümeyyiz hey'eti" Sarret, Blanchong ve Perrara'dan teşekkül etmektedir. Bu imtihanlarda aldığı numaralar şöyledir:

Littérature:	6
Science:	8
Mathématique:	3
Total:	17

Şâir, sözlü imtihânı, Blanchong, Sarret, D. Rif'at Bey, Serard, Chusel ve Mognars'ın huzûrunda vermiştir. Bunlarda derecesinin yükseldiğini görüyoruz:

Algèbre-Trigonométrie:	8
Géologie:	8
Cosmographie:	5
Phisique:	8
Chimie:	8
Histoire Naturelle:	8
Hygiène:	8
Littérature:	5
Philosophie:	6
Histoire:	10
Geographie:	9
Total:	82

Ahmed Hâşim, Mekteb-i Sultânî'yi bitirdikten sonra Reji İdâresi'nde vazife almıştır. Bir maâş mes'elesinden dolayı Ma'ârif-i Umûmiyye Nezâreti'nden Mâliye Nezâreti'ne yazılan tezkirenin 14 Ağustos 1330 târihli ekinde, Şâir'in bu teşkilâtteki hizmetlerinin çeşidi ve karşılığı olan maâş yer almaktadır:

Bidâyeten dört yüz kuruş maâşla Reji İdâre-i Umûmiyyesi Muhâsebe Kalemî'ne kabûl ve bi'l-âhare Sicil Kalemî Muhâbe-

'0 1 TEMMUZ 1992

Alireza Hâşim

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DÖKÜMAN

TÜRKOLOJİ DERGİSİ

DR. NECDET BİNGÖL

HÂŞİM'İN ŞİİRİNDE RENKLER

V. Cilt

1. Sayı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ — 1973

- Kutadgu-Bilig
- Ahmed Hasim

6423 le GENISSEL, A. "Deux moments de l'inspiration poétique turque." *Mélanges* 29 (1951-2) 93-101. The Poem of the Spring from Kutadgu Bilig, with a few notes on the 11th cent. work; nature motifs in a modern poet, Ahmet Hashem.

29 TEMMUZ 1992

MADDE YATIMLANDIKTAN
SONRA GELEN BAKÜMAN

- Ahmed Hasim

12 OCAK 1996

KERMAN,

Zeynep (Doç. Dr.), "Ahmed Haşim'in Nesirlerinde Hayvanlar", *Kaynaklar*, 1, (1982), 87-98.

25604 DUDA, H. W. Ahmed Haschim, ein türkischer Dichter der Gegenwart. *WI* 11 (1928), pp. 200-244; Nachtrag, 12 (1930-31), p. 88

Ahmed Hasim (TED)

Altan Sunar

AHMET HASIM

12 OCAK 1996

MADDE YATIMLANDIKTAN
SONRA GELEN BAKÜMAN

Ahmet Hasim

(Hayatı - Şahsiyeti - Eseri)

1936-1937

Türkiyat Enstitüsü, Tr. 19, 295.

011029
AHMED
RASIM

5436. Ahmed Rasim: Osmanlı imparatorluğu'nun reform çabaları içinde batış evreleri / Ahmet Rasim. Günümüz diliyle basıma hazırlayan: H. V. Velidedeoğlu. - İlk basısı. - İstanbul: Çağdaş Yayınları, 1987. - 251 S. - (Tarih - anı -

1992, Nr. 9

26

gezi - olay dizisi; 45)
Einheitssacht.: Istibdâdan hâkimiyet-i millîye. - Inhalt:
Die osman.-franz. Beziehungen. Reformversuche der Osmanen im 19. Jh. - Text türk. 27 A 13098

- Ahmet Hasim

12 OCAK 1996

TURAL,

S., "Ahmet Haşim'in Hayatının Ana Çizgileri", *Doğumunun Yüzüncü Yılında Ahmet Haşim*, T. T. K. Basımevi, Ankara, (1987), SS. 1-12.

MADDE YATIMLANDIKTAN
SONRA GELEN BAKÜMAN

1274 KAPPLER, M. Ahmed Haşim in traduzione greca e tedesca. *Annali di Ca' Foscari*, 32 iii / Serie Orientale 24 (1993) pp.47-61 [1920s.]

Ahmed
Hasim

MADDE YATIMLANDIKTAN
SONRA GELEN BAKÜMAN

Panpanor, Prof. Ahmet Hamedli

"Ahmet Haşim'e Şair" *Siyasi İlimler Mecmuası*, Ankara.

1953/23 sayı 267 ss. 146-150

MADDE YATIMLANDIKTAN
SONRA GELEN BAKÜMAN

17950

Ahmet Haşim'in şiirlerinde empresyonizm. AKSAKAL, Yüksel. Master. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1991. 240s.
Danışman: Prof. Dr. Sadık Kemal Tural.

010954
AHMED HASIM

22 OCAK 1997

Yılmaz, Necati: "R. Maria Rilke ile Ahmet Haşim'in Nesrinde Sembolizm Uslup", Yüksek lisans tezi (Danışman: Prof. Dr. Gürsel AYTAÇ), 246 s. *Ant. İ. Sos. Bil. Ens.* 1984, 3. s. Dil.-Ed. An. Dalı

MADDE YATIMLANDIKTAN
SONRA GELEN BAKÜMAN

25 OCAK 1996

2609 ÇERİ, Bahriye. Ahmet Hâşim et Hilmi Yavuz: deux
étoiles voisines dans le ciel de la poésie. *International
Journal of Turcologia*, 2 / 4 (2007) pp.32-41.

Ahmet
Hasim

- Ahmet Hasim
12 OCAK 1996

ERCILASUN, B., "Ahmet Haşim'in Sanatı", *Doğumunun Yüzüncü Yılında Ahmet Haşim*,
T. T. K. Basımevi, Ankara, (1987), SS. 23 - 34.

MADDE PAZARINDA
2007

- Ahmed Hasim

12 OCAK 1996

ALPTEKİN, Turan (Öğr. Gör.), "Ahmet Haşim Üzerine Notlar", *Gösteri*, 79, (1987), 28 - 30.

MADDE PAZARINDA
2007

Mahmud A. Abdulkadir

٩ - اعلام من الأدب التركي

تأليف وحيد الدين بهاء الدين ، مط دار الزمان . ١٩٦٥ . ٩٩ ص .
يتناول بالدراسة حياة الأدباء محمود عبد الباقي ، ابراهيم شناسي ، نامق كمال ،
توفيق فكرت . محمد عاكف ، حسين جاهد ، يحيى كمال ، أحمد هاشم . جاهد
صدقي .